

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/85028,Tarnawiecki-Marian-Karol.html>
24.02.2024, 06:32

Tarnawiecki Marian Karol

TARNAWIECKI Marian Karol (2 VII 1880, Pascani k. Czerniowiec – 27 XII 1947, Lima), inżynier cywilny, górniczy, kartograf, projektant węzłów komunikacyjnych, geolog, działacz polonijny. Pochodził z rodziny szlacheckiej herbu Jastrzębiec, syn Juliana i Karoliny z domu Riegler.

Początkowo mieszkał z rodzicami w Czerniowcach, tam też prawdopodobnie ukończył początkową edukację. Studia odbył na uniwersytecie w Wiedniu, który ukończył z dyplomem inżyniera cywilnego i górnictwa. Pracę zawodową rozpoczął przy wydobywaniu ropy naftowej w Turcji (Azji Mniejszej), a także w USA i podobno w Argentynie, choć nie udało się tego potwierdzić.

Do Peru przyjechał w 1900, choć w literaturze pojawia się również rok 1901, zakontraktowany przez brytyjską firmę Peruvian Corporation Ltd. Kontrakt, realizowany w latach 1900–05 dotyczył pracy przy budowie linii kolejowej pomiędzy Chimbote a Cañon del Pato w departamencie Ancash, a także przy wytyczeniu kolejnej linii kolejowej pomiędzy Limą a Ancón w tym samym departamencie.

W trakcie swego pobytu w Peru pracował zawodowo praktycznie we wszystkich częściach kraju. W latach 1906–09 pracował w okolicach Lobitos i Zorritos oraz Talara na zlecenie firmy amerykańskiej przy poszukiwaniu złóż ropy naftowej. Mimo obiekcji swych pracodawców przeprowadził również poszukiwania złóż ropy w strefie nadmorskiej, zakończone powodzeniem.

Kolejną wielką pracą jaką wykonywał T., było kontynuowanie budowy transandyjskiej linii kolejowej E. Malinowskiego, na odcinku pomiędzy La Oroya a Huancayo. Była to przez ponad sto lat najwyższą w świecie położoną linią kolejową. Kolejnym wykonanym zadaniem były prace w Canal La Chira oraz

poszukiwania geologiczne, przede wszystkim wolframu, zwanego wówczas tungstenem w departamentach La Libertad i Ancash. Prace te wykonywał w latach 1909–11, zakontraktowany ponownie przez Peruvian Corporation Ltd.

Następnie powrócił do prac przy rozbudowie linii kolejowych, na linii Pacamayo – Chilete, dokąd w latach 1911–13 dojeżdżał z Limy. Po jej zakończeniu, powrócił do poszukiwań geologicznych i prac górniczych w departamencie La Libertad, przede wszystkim na terenie prowincji Pataz i Santiago de Chuco. Jedną z najważniejszych prac była kopalnia złota w Quiruvilca, którą stworzył od podstaw.

Gdy w Europie toczyła się I wojna światowa, T. prowadził prace górnicze dla kopalni wolframu w rejonie Tamboras, Huallapón i Pasto Bueno na pograniczu departamentów Las Libertad i Ancash. Zorganizował wówczas wyprawę do rejonu Pajatén leżącego pomiędzy rzekami Marañón i Huallaga; pracował odcięty od świata przez pięć miesięcy, zaledwie będąc ze swym synem i jeszcze jedną osobą. Sporządził mapę tego niezbyt rozpoznanego wówczas terenu.

Nie zapomniał o pozostawionej za oceanem ojczyźnie, chciał zorganizować kolonię polską na obszarach pokrytych selwą. Nadał jej nawet nazwę Pomerania (Pomorze). Jednak nie udało się tego dokonać.

Kolejne lata, 1918–25 poświęcił T. na prace związane z eksploatacją kopalń złota w Parcoy, również leżących w departamencie La Libertad oraz oczyszczalniom złota w Rio Marañón. Jak wcześniej bywało, przeszedł do prac przy budowie linii komunikacyjnych; od 1925 do 1930 uczestniczył w pracach budowlanych autostrady pomiędzy Huamachuco a Tres Ríos w dep. La Libertad. Przez następne dwa lata, do 1932 przygotowywał na zlecenie Peruvian Corporation Ltd. przebieg linii kolejowej pomiędzy Limą a Ancon, ważnym ośrodkiem wydobywania ropy naftowej. Po zakontraktowaniu go przez rząd peruwiański prowadził wiele prac przy rozbudowie linii komunikacyjnych w środkowej i północnej części kraju. W trakcie budowy drogi pomiędzy Cajabamba a Pajatén w rejonie Cajamarquilla, która miała ułatwić dotarcie do rzeki Huayobamba, będącej dopływem Pachitea, w terenie

pokrytym selwą zagubił się w niej, Dopiero po jakimś czasie dotarł do miejscowości Huamachuco. W regionie Morococha wytyczał linię kolejową dla Peruvian Corporation Ltd.

Od 1933 prowadził badania i poszukiwania złóż srebra, cynku i ołowiu w górniczym rejonie Huachocollpa w departamencie Huancavelica. W 1933 sprzedał kopalnię złota w Parcoy i rozpoczął prace nad kopalnią złota w Aryabamba w prowincji Pataz departamentu La Libertad. Prowadził je do 1938, w tym samym okresie poszukiwał też minerałów, przede wszystkim srebra, ołowiu i miedzi w Callejón de Huaylas.

Z własnej inicjatywy i na własny koszt przeprowadził badania komunikacyjne i irygacyjne w departamentach: La Libertad, Ancash, Lima i Junin. Wyniki udostępnił ministerstwu gospodarki. W 1941 wraz z Jerzym Potockim, inż. Paulem Bonerem i Cesarem Barrio założył przedsiębiorstwo Agricola Industrial „Nueva Atlantidá”, które na obszarze 380 tys. ha miała pozyskiwać kauczuk. W departamentach San Martin i Loreto prowadził poszukiwania ropy naftowej, w imieniu spółki „Susana”, której był współzałożycielem m.in. wraz z J. Potockim. W 1942 Królewskie Tow. Geologiczne w Londynie zaprosiło go do współpracy z ekspedycją geologiczną McGregora, która przebywała na południu Peru. Zastugą T. było otwarcie regionu Pataz dla powstania tam przemysłu wydobywczego, który stał się podstawą dobrobytu regionu. Opisał region Pataz w artykule *La refion aurifera de Pataz* opublikowanym w „Boletin de la Sociedad Geologica del Perú” (Lima R. III 1929 nr 1, XII 1926, s. 15–49).

Jeszcze w latach 1941–43 organizował wydobycie miki w miejscowości Quilca (departament Arequipa) na rzecz amerykańskiego przemysłu wojennego, zaś w 1945 prowadził badania górnicze w rejonie Iñambari departamentu Madre de Dios. W 1947 w trakcie prac w kopalniach cynku, miedzi i srebra w rejonie Huanuco doznał wylewu do mózgu i chory został przewieziony do Limy.

Był członkiem wielu towarzystw technicznych w Peru i poza nim. Wpisał się chlubnie w historię pracy polskich inżynierów w Peru, należąc do tych, którzy spowodowali, że prawie do połowy XX w., słowa Polak i inżynier były tam synonimami.

W VI 1920. podjął decyzję o naturalizacji w Peru, którego obywatelstwo otrzymał 1 IV 1924, co zostało potwierdzone 14 VI 1941 przez peruwiańskie ministerstwo spraw zagranicznych.

Dnia 6 VI 1932 został mianowany konsulem honorowym RP w Limie przez ministra spraw zagranicznych Augusta Zaleskiego, a jego listy komisyjne podpisał Prezydent RP 13 VIII 1932. W 1933 otrzymał *exequatur* i podjął czynności konsularne. Pełnił tę funkcję do 4 X 1937, kiedy to został zwolniony na własną prośbę ze stanowiska. Jak sam podawał, podjął tę decyzję ze względu na zbyt częste przebywanie poza miejscem swego urzędowania. Nie mniej w okresie II wojny światowej wypełniał wiele czynności konsularnych na rzecz obywateli polskich. Za swą działalność został odznaczony przez władze polskie Orderem Odrodzenia Polski.

8 I 1903 ożenił się w Limie z Adelą Saco Arenas ze znanej rodziny limeńskiej. Mieli czworo dzieci.

Rocznik służby zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej według stanu na 1 kwietnia 1937, Warszawa 1937, s. 113, 267; *Rocznik Służby Zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej według stanu na 1 czerwca 1939*, Warszawa 1939, s. 124, 301; S.J. Santos García: *Historia del Perú*, Lima 1948, s. 154-156; O. Budrewicz: *Spotkania z Polakami*, Warszawa 1969, s. 62; *Los polacos en el Perú*, Lima 1979, s. 131-134; J.E. Garrido: *Don Mariano Tarnawiecki*, „La industria” Trujillo 16 I 1948; A. Pool Ramirez: *Parcoy: Una mina rejuvenecida*, „Mineria” nr 224, s. 27-29; E. S. Urbański: *Sylwetki polskie w Ameryce Łacińskiej w XIX i XX wieku. Uczeni, literaci, artyści, kler i wojskowi*, Steven Point 1991, vol. II, s. 164-165; Archiwum Akt Nowych: Ministerstwo Spraw Zagranicznych sygn. 9834, k. 76-77, 111, 127-129; Archiwum Akt Nowych: Poselstwo RP w Bernie sygn. 276, s. 107; Archiwum Akt Nowych: Prezydium Rady Ministrów, część VI sygn. 74-3, T. 1, s. 2, 13; Archiwum Akt Nowych: Ambasada RP w Waszyngton sygn. 2094; Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych: zespół 6, Departament Polityczny, t. 1416, k. 7; Polski Instytut Naukowy w Ameryce: Poselstwo RP w Rio de Janeiro, pudło 5, sygn. 155; Archiwum

rodziny Tarnawieckich Barrio.

Krzysztof Smolana

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)